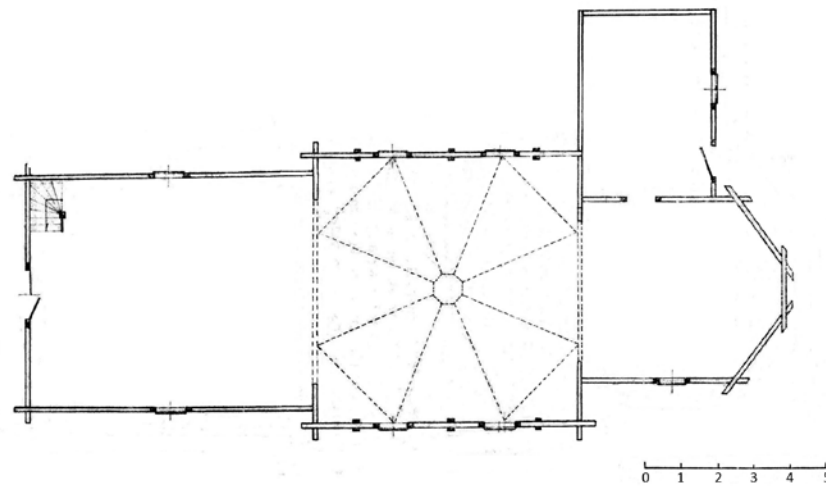

Ryc. 50. Uroczystość religijna przy dawnej cerkwi w Dyniskach w latach 70. XX wieku, fot. ze zbiorów ks. W. Mokrzyckiego.

Ryc. 51. Rzut cerkwi w Dyniskach, wg J. Górkę 1984.

Vogel. W 1944 roku wieś i dwór w Dyniskach oraz folwark w Ulikowie zostały spalone przez oddziały UPA²⁶⁷. Po wyzwoleniu spod okupacji niemieckiej majątek dyniski został upaństwowiony i przejęty na rzecz Państwowych Nieruchomości Ziemskich.

Z pożogi wojennej ocalała cerkiew, która posiadała bardzo długą historię. Powstała prawdopodobnie już pod koniec XVI wieku, lecz pierwsza wzmianka o niej pochodzi

z roku 1619²⁶⁸. Pierwotnie była to zapewne budowla drewniana i po kilkudziesięciu latach uległa zniszczeniu. Nie jest wykluczone, że dokonały tego wojska B. Chmielnickiego, choć brak jest na to dowodów. W 1665 roku Wojciech Zakrzewski z żoną Barbarą z Korytków ufundowali we wsi następną cerkiew p.w. Soboru NMP²⁶⁹, a w 1753 roku Stanisław Dzierżek, chorąży buski, poszerzył uposażenie tutejszej parafii unickiej²⁷⁰. Spis z 1761 roku

²⁶⁸ A. Gil, Prawosławna eparchia..., s. 227.

²⁶⁹ P. Antoniuk, J. Chodor, W. Słobodian, Zapomniane pogranicze ..., s. 16.

²⁷⁰ W. Bondyra, Greckokatolickie fundacje szlacheckie

²⁶⁷ Według wykazu strat wojennych w 1946 roku w Dyniskach było tylko 9 spalonych domów, natomiast spis z 1948 roku wykazywał 70 domów spalonych.

notował tu parafialną cerkiew drewnianą p.w. Soboru NMP, która należała do dekanatu uhnowskiego²⁷¹. Wizytowana pięć lat później świątynia była wymieniana jako stara, ale w części nowo postawiona. Być może już wówczas posługę kapłańską sprawował tutaj ks. Jakub Karoński notowany w latach 1766-1775²⁷². W 1801 roku przeniesiono do Dynisk ze Szlatyna cerkiew drewnianą i na nowo ją zbudowano. Pełniła potem funkcję cerkwi parafialnej z filiami w Nowosiółkach Przednich i Nowosiółkach Kardynalskich. Była to świątynia o konstrukcji zrębowej, trójdzielna, z szerszą i wyższą nawą oraz węższym prezbiterium. W latach 1943-1944 cerkiew przeszła gruntowny remont. Przebudowano babiniec, dostawiono przedsionek i zakrystię oraz zmieniono kopułę²⁷³.

Od końca XVIII do połowy XX wieku funkcję kapłanów sprawowali przy niej kolejno: ks. Jan Karoński (1786-1794), ks. Stanisław Baczyński (1795-1812)²⁷⁴, ks. Dymitr Honiewicz (1822-1831), ks. Wiktor Kalitowski (1833-1837), ks. Jaremi Kozłowski (1837-1845), ks. Ignacy Topolnicki (1845-1846), ks. Bazyli Grab (1846-1870), ks. Andrzej Tymkiewicz (1870-1873), ks. Wiktor Mazykiewicz (1873-1910), ks. Jan Burka (1910-1911), ks. Pantaleon Skomorowicz (1911-1938), ks. Grzegorz Nowosad (1938-1939)²⁷⁵, a do 1947 roku tutejszym parochem był ks. Aleksy Kolankowski, którego aresztowano podczas Operacji „Wisła” i wywieziono do obozu w Jaworznie²⁷⁶. Zmarł on w więzieniu w Sztumie w 1953 roku²⁷⁷.

Po 1947 roku cerkiew rekoncyliowano na filialny kościół rzymskokatolicki. Była to świątynia drewniana o konstrukcji zrębowej, na podmurowaniu z kamieni polnych,

na Rusi Czerwonej w czasach saskich, [w:] Z dziejów Lubelszczyzny w okresie od XVI do XVIII wieku, Lublin, „Res Historica”, z. 17/2004, s. 71.

²⁷¹ W. Kołbuk, Kościoły wschodnie..., s. 310.

²⁷² APL, ChKGK, nr 113, s. 46; APL, ChKGK, nr 120, s. 219.

²⁷³ J. Górkę, Dawne cerkwie drewniane w województwie zamojskim, Zamość 1984, s. 22.

²⁷⁴ ADZ-L, Akta USC parafii rzymskokatolickiej Tarnoszyn.

²⁷⁵ D. Blazejowskyj, Historical Sematism ..., s. 164.

²⁷⁶ P. Antoniuk, J. Chodor, W. Słobodian, Zapomniane pogranicze..., s. 16.

²⁷⁷ W. Lew, The city of Uhniv and its region, New York, Paris, Sidney, Toronto 1960, s. 485.

Ryc. 52. Cerkiew w Dyniskach, lata 80., fot. J. Martyniuk.

Ryc. 53. Wizytacja biskupa Jana Nowickiego w Dyniskach ok. 1970 r., fotografia ze zbiorów ks. W. Mokrzyckiego.

trójdzielna: z prezbiterium zamkniętym trójbocznie i przy nim z zakrystią od południa, z kwadratową nawą oraz prostokątnym babiniec. Obiekt w 1987 roku spłonął, a na jego miejscu wybudowano w latach 1987-1991 murowany kościół, konsekrowany w 1992 roku. Obok kościoła znajduje się murowana dzwonnica parawanowa oraz nagrobek byłego właściciela Magdaleny Józefa Skolimowskiego. Według ks. W. Mokrzyckiego jest to wspólny grób rodzinny byłych właścicieli Dynisk: Juliana Skolimowskiego, Izdory Skolimowskiej i Zofii Skolimowskiej.

Ludność Dynisk wyznania rzymskokatolickiego należała pierwotnie do utworzonej